

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเอง การรับรู้ภาวะสุขภาพ และวิถีชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพของผู้ใส่ขาเทียม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร (Documentary study) แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดขอบเขตเนื้อหาของการศึกษา
 - 2.1 ความรู้ทั่วไปของผู้ใส่ขาเทียม
 - 2.2 รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์
 - 2.3 การรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 2.4 การรับรู้ภาวะสุขภาพ
 - 2.5 วิถีชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพของผู้ใส่ขาเทียม
 - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. การกำหนดลักษณะประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
 - 3.1 กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการเลือกโดยกำหนดลักษณะ ดังนี้
 1. เป็นผู้มีอายุตั้งแต่ 16 ปี ขึ้นไป
 2. ถูกตัดอวัยวะขาข้างใดข้างหนึ่ง (Amputee)
 3. มีระดับของการตัดส่วนขาตั้งแต่การตัดระดับเหนือเข่าขึ้นไป หรือเป็นการตัดที่ระดับต้นขาแต่ไม่ถึงข้อตะโพกลงไปจนถึงการตัดระดับข้อเท้ามารับการใส่กายอุปกรณ์ (ใส่ขาเทียม)
 4. มีสาเหตุจากการได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ (Trauma) การคมนาคม การทำงาน และอุบัติเหตุทั่วไปเท่านั้น โดยไม่รวมถึงสาเหตุจากภาวะการเจ็บป่วยด้วยโรคหรือภายหลังกำเนิด
 5. ไม่มีความพิการทางทรงตัว การได้ยิน หรือการสื่อความหมาย
 6. มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ สามารถให้ข้อมูล และยินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
 7. มีประวัติหรือเวชระเบียนการบำบัดรักษาที่หน่วยกายอุปกรณ์ในโรงพยาบาล

8. เป็นผู้ที่มิมีภูมิลำเนาหรืออาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑลรวมทั้งเป็นผู้ที่มารับการบำบัดรักษาที่หน่วยกายอุปกรณ์ในโรงพยาบาลในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มคนที่ใส่ขาเทียม ซึ่งเป็นผู้ป่วยนอกที่มารับการรักษาที่หน่วยกายอุปกรณ์ในโรงพยาบาล โดยเลือกโรงพยาบาลของรัฐบาล ที่มีบริการทำโรงงานผลิตขาเทียมในเขตกรุงเทพมหานคร 5 แห่ง คือ ศูนย์สิทธิธรรมเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ โรงพยาบาลเลิดสิน โรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า และโรงพยาบาลทหารผ่านศึก โดยเก็บข้อมูลในช่วงตั้งแต่ 1 มิถุนายน ถึง 31 กรกฎาคม พ.ศ.2544 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 150 คน

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร การประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่าง TARO YAMANE (1967)

$$\text{จากสูตร } n = N/1 + Ne^2$$

เมื่อ n คือ ขนาดพอดีของกลุ่มตัวอย่างในการประมาณค่า

N คือ จำนวนผู้ใส่ขาเทียมทั้งหมด

e คือ ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มที่ยอมรับได้

จากการคำนวณ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 150 คน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) สุ่มเลือกโดยวิธีการจับสลาก จำนวน 5 โรงพยาบาลจากทั้งหมด 9 โรงพยาบาล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ใส่ขาเทียม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนใส่ขาเทียม อาชีพปัจจุบัน สาเหตุของการสูญเสียขา ระดับของการตัดสินใจ และระยะเวลาที่ใส่ขาเทียมจนถึงปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 การรับรู้ความสามารถของตนเอง

เป็นแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นหรือความรู้สึกนึกคิดของผู้ใส่ขาเทียม เกี่ยวกับความสามารถของตนเอง ที่จะจัดการและกระทำพฤติกรรมในเรื่องความสำเร็จในการกระทำ การได้เห็นประสบการณ์จากผู้อื่น การชักจูงด้วยคำพูด และการกระตุ้นทางอารมณ์ จำนวน 20 ข้อ ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยดัดแปลงจากทฤษฎีของ Bandura ที่กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Bandura, 1977) เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ

การให้คะแนน

	เชิงบวก	เชิงลบ	
เป็นจริงมาก	4	1	คะแนน
เป็นจริง	3	2	คะแนน
ค่อนข้างจริง	2	3	คะแนน
ไม่จริง	1	4	คะแนน

การแปลผลคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเองของผู้ใส่ขาเทียม คิดจากค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามตามเกณฑ์ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
1.00 – 1.49	มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับต่ำ
1.50 – 2.49	มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับปานกลาง
2.50 – 3.49	มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับสูง
3.50 – 4.00	มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับสูงมาก

ส่วนที่ 3 การรับรู้ภาวะสุขภาพ

การรับรู้ภาวะสุขภาพ เป็นแบบสอบถามวัดความคิดเห็นของผู้ใส่ขาเทียมที่มีต่อภาวะสุขภาพในปัจจุบันของตนเองที่ต้องการทราบถึงสมรรถภาพทางกาย สถานภาพทางอารมณ์ ความสัมพันธ์ทางสังคม สถิติปัญญา ความสามารถในการทำงาน สถานะภาพทางเศรษฐกิจ และการรับรู้ภาวะทางสุขภาพของผู้ใส่ขาเทียม จำนวน 30 ข้อ ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยดัดแปลงมาจากทฤษฎีของ Girdano ที่กล่าวถึงส่วนประกอบของคุณภาพชีวิต (Girdano, 1988) เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ

การให้คะแนน

	เชิงบวก	เชิงลบ	
เป็นจริงมาก	4	1	คะแนน
เป็นจริง	3	2	คะแนน
ค่อนข้างจริง	2	3	คะแนน
ไม่จริง	1	4	คะแนน

การแปลผลคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ภาวะสุขภาพของผู้ใส่ขาเทียม คิดจากค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามตามเกณฑ์ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
1.00 – 1.49	มีการรับรู้ภาวะสุขภาพอยู่ในระดับต่ำ
1.50 – 2.49	มีการรับรู้ภาวะสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง
2.50 – 3.49	มีการรับรู้ภาวะสุขภาพอยู่ในระดับสูง
3.50 – 4.00	มีการรับรู้ภาวะสุขภาพอยู่ในระดับสูงมาก

ส่วนที่ 4 วิธีชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพ 6 ด้าน

วิธีชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพ 6 ด้าน เป็นแบบสอบถามวัดการปฏิบัติในด้านความรู้สึกรู้สึกคุณค่าในชีวิต การดูแลรับผิดชอบสุขภาพ การออกกำลังกาย การรับประทานอาหาร การจัดการกับความเครียด การสนับสนุนระหว่างครอบครัวและญาติพี่น้อง จำนวน 30 ข้อ ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยดัดแปลงจากแบบประเมินของ Waller, et al. (1987) แต่ละข้อเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ

การให้คะแนน

	เชิงบวก	เชิงลบ	
เป็นจริงมาก	4	1	คะแนน
เป็นจริง	3	2	คะแนน
ค่อนข้างจริง	2	3	คะแนน
ไม่จริง	1	4	คะแนน

การแปลผล คะแนนเฉลี่ยวิธีชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพของผู้ใส่ขาเทียม คิดจากค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม ตามเกณฑ์ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
1.00 – 1.49	มีวิถีชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับต่ำ
1.50 – 2.49	มีวิถีชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง
2.50 – 3.49	มีวิถีชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับสูง
3.50 – 4.00	มีวิถีชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับสูงมาก

ส่วนที่ 5 เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อสอบถามข้อมูลผู้ใส่ขาเทียม เกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง การรับรู้ภาวะสุขภาพ และวิถีชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 10 ข้อ

วิธีการสร้างเครื่องมือวิจัย

โดยมีขั้นตอนการดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิดทฤษฎี ให้มีความครอบคลุมของเนื้อหา ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา
2. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงตามความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา
3. การหาคุณภาพของเครื่องมือ ตรวจสอบความตรง (Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวิจัยและโครงสร้างการวิจัย (Construct Validity) 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา (Content Validity) 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยา 1 ท่าน แล้ว นำมาแก้ไขปรับปรุงตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปใช้จริง
4. หาค่าความเที่ยง (Reliability) ตรวจสอบโดยการนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้ (Try out) ในผู้ใส่ขาเทียมที่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 17 คน แล้วนำมาคำนวณหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

การรับรู้ความสามารถของตนเอง	.83
การรับรู้ภาวะสุขภาพ	.96
วิถีชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพ	.94

นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มาแก้ไขปรับปรุงข้อความให้มีความเหมาะสม แล้วนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินงานการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการในช่วงตั้งแต่ 1 มิถุนายน ถึง 31 กรกฎาคม 2544 มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการศูนย์สิทธิธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถนะทางการแพทย์แห่งชาติ โรงพยาบาลเลิดสิน โรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า และโรงพยาบาลทหารผ่านศึก เพื่อขออนุญาตในการเข้าเก็บข้อมูล

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 2 คน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลที่ศูนย์สิทธิธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถนะทางการแพทย์แห่งชาติและโรงพยาบาลทหารผ่านศึก ผู้ช่วยวิจัยเก็บข้อมูลจากโรงพยาบาลเลิดสิน โรงพยาบาลราชวิถี และโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โดยผู้วิจัยปฐมนิเทศน์ชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัยให้ผู้ช่วยวิจัย และติดตามผลการรวบรวมข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

2.1 พบผู้ป่วย ขณะรอรับการตรวจหรือหลังจากแพทย์ตรวจ โดยแนะนำตนเอง อธิบายวัตถุประสงค์ในการศึกษา และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2.2 เมื่อผู้ป่วยให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ อธิบายวิธีตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์อย่างละเอียด และให้ผู้ป่วยตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยไม่จำกัดเวลา

2.3 หลังจากผู้ป่วยตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยซักถามข้อสงสัยและให้คำตอบจนเป็นที่เข้าใจ ผู้วิจัยให้ผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ทำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพิ่มเติมในข้อที่ยังไม่ได้ทำ เพื่อให้ได้คำตอบที่สมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS FOR WINDOWS 98 ดังนี้

1. นำข้อมูลจากส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ใส่ขาเทียม มาวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2. นำข้อมูลส่วนที่ 2, 3 และ 4 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง การรับรู้ภาวะสุขภาพ และวิถีชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพของผู้ใส่ขาเทียม มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายโดยคิดจากค่าเฉลี่ยของคะแนน

3. ข้อมูลส่วนที่ 5 นำไปวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage)
2. หาค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean) จากสูตรของ Ferguson (1981, p.49)

$$\mu = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ	μ	แทนค่าคะแนนเฉลี่ย
	$\sum x$	แทนค่าผลรวมของคะแนน
	n	แทนจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3. หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

$$S \text{ หรือ } SD = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{n - 1}}$$